

19.6x27.88	1/2	עמוד 64	י תד נאמן - מוסף	16/10/2024	91886054-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

הצצה מרתקת לעולמם של שישה אנשים מפורסמים ששמו יצא לאור - ל

כנגד 6 אלמונים

'לו הייתי רוטשילד'? לו הייתי נשאר אנונימי! | מה שמותר לספר על 'האסיר איקס' | איל ההון שגילה שיאין כיסים בתכריכים' | האומן האנונימי שמצייר על קירות העולם | המסתורין הבלתי נגמרים סביב הדמות האלמונית מאחורי 'עסק הביש' | ולמה התעקש ניצול השואה לכתוב אך ורק ב'שם עט'

18.35x28.12	2/2	עמוד 65	מוסף - נאמן - יתד	16/10/2024	91886055-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790					

ות ניסיונותיהם העקשניים להישאר אנונימיים # נ. קצין

של המושבה והדגיש את הבעיה הבערת: מחסור במים. המתיישבים כבר ניסו לחפור שתי בארות ללא הצלחה, וכמעט שהתייאשו. הברון רוטשילד נענה לאתגר והקציב סכום של 30 אלף פראנק לחפירת באר מים ולהגשת עזרה למשפחות הנזקקות. הוא אף דאג לשלוח משלחת מומחים שבראשם אגרונום צרפתי - "גנן מומחה", בלשון אותם ימים - שיבדוק את התנאים במושבה

קשה לחשוב על דמות פחות 'נסתרת' מאשר הברון אדמונד דה רוטשילד, ששמו נחרט על מפת הארץ פשוטו כמשמעו. מטיילים בארץ עינים פקוחה, לא יחמיצו את האנדרטות, הכתובות וההקדשות לזכר צדקותיו וחסדיו שמתנוססות ברחבי הארץ. ואפילו מטבע הלשון הכל כך שימושית 'על חשבון הברון', על שמו של רוטשילד נטבעה...

מפתיע לגלות ש"אבי היישוב" היהודי, שתמיכתו הנרחבת בבניין ארץ ישראל הקיפה כמעט את כל תחומי החיים, הקפיד לשמור על אלמוניותו ואפילו התנה את תרומותיו בהסתרת שמו, מה שהוביל לכינוי שהעניקו לו יהודי ארץ ישראל - "הנדיב הידוע". זהותו של הנדיב שהציל את ההתיישבות החדשה בארץ נשארה עלומה, עד שנפוצו השמועות על זהותו של השוע והפטרוני שלקח את מתיישבי הארץ תחת חסותו הנדיבה.

בנימין אדמונד רוטשילד, בנו השלישי של ג'יימס יעקב שהיה מייסד השושלת המשפחתית

בצרפת, התעניין בצעירותו הרבה יותר באומנות. עניינו ביישוב ארץ ישראל החל לאחר הפרעות ביהודי רוסיה והמשבר הקשה שאיים על קיומן של המושבות הראשונות - ראשון לציון, זכרון יעקב, ראש פינה ועקרון. רוטשילד כיסה את חובותיהן של המושבות ותרם להן סכומי עתק. למרות 'שלטון הפקידים' שנודע לשמצה, אדמונד רוטשילד עצמו היה יהודי חם שהוריו הקפידו על קלה כחמורה, שראה בשמירת הדת בקרב המתיישבים ערך עליון, התנגד לציונות וסירב לתמוך בהרצל.

הצד הפחות ידוע באופיו של רוטשילד, כאיש ציבור ופילנתרופ, היה רצונו להישאר אלמוני. אחרי ראש השנה תרמ"ג (סוף 1882) הגיע לפריז שליח המושבה הצעירה ראשון לציון שעמדה על סף שבר כלכלי. בייחוד חיפש נדיבים שילוו כספים לחפירת באר. הוא ניסה את מזלו אצל הברון אדמונד, שהשקיע עד אז בעיקר ברכישת יצירות אומנות. השליח, יוסף פיינברג, שהתקבל לפגישה אצל הברון בתיווכו של הרב צדוק הכהן רבה של פריז, סיפר על מצוקתה

הנדיב הידוע ששמו לא נודע

הברון אדמונד דה רוטשילד

ויתן ייעוץ לחקלאים. (אגב, הבשורה הדרמטית שעלתה מהמשלחת הייתה גידול גפנים, שעשו במהרה פרי הילולים. זו הייתה ראשיתו של ענף הכרמים בראשון לציון ובישראל בכלל.) הברון הציב מספר תנאים למתן העזרה, ביניהם - שהוא יהיה התומך היחיד במושבה ושלא יבקשו עזרה מאחרים. תנאי נוסף היה שלא יגלו את שמו ברבים. מדוע סירב הברון לפרסום שמו? התשובה הספונטנית היא כמובן מתן בסתר. ישנם היסטוריונים שמעריכים שרוטשילד שהיה נתין צרפתי חשש שהשלטון העות'מני יכשיל את פעילותו. חוקרים אחרים מנמקים את רצונו שלא להתפרסם בשל חשש מגילויי אנטישמיות, או בגלל רתיעתו המוקדמת מ'המפעל הציוני'. כך או כך, כך דבק בו בשנים הראשונות לפעילותו הכינוי 'הנדיב הידוע' - תואר שהופיע בכל שירי ההלל והיקר שנכתבו לכבודו והוגשו לו בכל אחד מביקוריו בארץ ישראל. אחד משירי התהילה אף תיעד את הרקע לכינוי הנפוץ:

"מי בא ותיקן את מצב היישוב הרעוע?
הלא הוא גואלנו הנדיב הידוע!
מי הוא? מה שמו? אין הדבר ידוע -
יהיה אשר יהיה הנדיב הידוע!" ■

האלמונים - חלק 2